

V. MALİ PİYASALARDA GELİŞMELER

A. PARA POLİTİKASI VE MERKEZ BANKASI BİLANÇOSUNDA GELİŞMELER

1. Para Politikasında Gelişmeler

Merkez Bankası 1998 yılı birinci ve ikinci çeyrekleri için rezerv parayı hedef değişken kabul eden para programını ilan etmiş ve her iki alt dönem için hedeflenen büyüklüklere ulaşmıştır. 1998 yılının Haziran ayında IMF ile imzalanan "Yakın İzleme Anlaşması" çerçevesinde Merkez Bankası program hedeflerinde değişikliğe gitmiş ve bilanço büyüklüklerinden Net İç Varlıkları yeniden tanımlayarak bu büyüklüğü 1998 yılının ikinci yarısı için hedef değişken olarak açıklamıştır. Merkez Bankası hedef değişken olarak izlediği Net İç Varlıkların 1998 yıl sonu için -1,5 katrilyon TL olmasını öngörürken, 1998 yılı Ağustos ayında yaşanan Rusya krizinin ardından hedefinde revizyona giderek 700 trilyon TL seviyesine çekmiştir. Merkez Bankası 1998 yıl sonunda yenilediği hedefine ulaşmıştır.

1998 yılının Ağustos ayında yaşanan Rusya krizinin ardından Türk Mali Sisteminde hızlı bir rezerv kaybı yaşanmıştır. Bu gelişmeye bağlı olarak ortaya çıkan likidite sıkışıklığı faizlerde ani yükselmeye neden olmuştur. Nitekim 1998 yılı Temmuz ayında Hazinesin iç borçlanma bileşik faiz oranları yüzde 82,5'e kadar gerilerken Rusya krizinin ardından Eylül ayında yüzde 147,8'e kadar yükselmiş ve 1999 yılının son aylarına kadar da yüzde 100'ün üzerinde bir platoya yerleşmiştir. 1999 yılının ilk çeyreği ile birlikte Merkez Bankasının rezervlerinde yeniden bir artış trendi gözlenmeye başlamıştır. Bununla beraber, Ağustos ayı ortalarında Marmara bölgesinde yaşanan deprem felaketinin ardından ortaya çıkan kısa süreli belirsizlik Merkez Bankası rezervlerinde hızlı bir gerilemeye neden olurken Bankanın piyasaları yatıştırmak amacıyla gerçekleştirdiği müdahalelerin ardından rezervler deprem öncesi düzeyine yakın bir seviyede gerçekleşmiştir.

1998 yılı Ağustos ayında yaşanan Rusya krizi ardından iç ve dış piyasalarda gelişen olumsuz koşullar ve 1999 yılının Ağustos ayında yaşanan körfez depreminin yıkıcı etkilerine rağmen Merkez Bankası, IMF ile imzalanan "Yakın İzleme Anlaşması" uyarınca performans kriteri olarak kabul edilen Net İç Varlıklar hedefini tutturmayı başarmıştır. Nitekim, 1999 yılı üçüncü çeyreği için Net İç Varlıkların -1,0 katrilyon TL olması hedeflenirken, gerçekleşme rakamı -1400,5 trilyon TL olmuştur.

Tablo: V.1. Hedef Değişken Net İç Varlıklarda Meydana Gelen Gelişmeler

	<i>Hedeflenen</i>	<i>Gerçekleşen</i>
Mart 1999 (5-9 Nisan Günlük Ort.)	+850 trilyon TL	-369,1 trilyon TL
Haziran 1999	+1 katrilyon TL	-899,3 trilyon TL
Eylül 1999	- 1 katrilyon TL	-1400,5 trilyon TL
Aralık 1999 (Yakın İzleme Anlaşması)	-1,1 katrilyon TL	---
Aralık 1999 (Stand- by'a göre para prg.)	-1,2 katrilyon TL	---
22 Aralık 1999	---	-1594,2 trilyon TL

Gerek 1998 yılının ortasından itibaren gerçekleşen olumsuzluklara rağmen makro ekonomik göstergelerde daha önceki yıllara kıyasla sağlanan iyileşmeler gerekse 2000 yılı için uygulanacak programdaki büyüklüklerin bütçe disiplini sağlamaya yönelik olması nedenleriyle IMF, 9 Aralık 1999 tarihinde Türkiye tarafından

kendisine verilen "Niyet Mektubunu" 22 Aralık 1999 tarihinde onaylayarak 3 sene sürecek bir stand-by anlaşmasını başlatmıştır.

2. Para Programı

Türkiye tarafından IMF'ye "Niyet Mektubunun" sunulduğu 9 Aralık 1999 tarihinde aynı zamanda Merkez Bankası tarafından 3 yıllık süreyle uygulanacak anti-enflasyonist programa destek vermek üzere para programı ilan edilmiştir. Buna göre Merkez Bankası enflasyonu düşürmeye yönelik üç yıllık dönemi iki alt döneme ayırmaktadır. Üç yıllık dönemin, ilk 18 aylık döneminde enflasyona ilişkin beklentilerin program hedefleriyle uyumlu hale getirilmesine ve bu amaçla döviz kuruna ilişkin risklerin ve belirsizliklerin ortadan kaldırılmasına yönelik bir politika izleneceği, bundan sonraki 18 aylık dönemde ise döviz kuruna ilk dönemde getirilen sınırlamaların tedrici olarak gevşetilerek para politikası araçlarının daha etkili bir biçimde kullanılmasının sağlanacağı ilan edilmiştir.

Para programının ana hatları, 18 aylık bir süre boyunca döviz kurunun dönem sonu enflasyon oranları referans alınarak günlük olarak ilan edilmesine, Yakın İzleme Anlaşmasında olduğu gibi Net İç Varlıkların sınırlandırılarak bilanço genişlemesinin Net Dış Varlık artışına bağlanmasıdır. Bu amaca yönelik olarak 2000 yılının ilk altı ayında "performans kriteri" daha sonra da "gösterge taban değeri" niteliğini haiz "Net Uluslararası Rezervler" büyüklüğü tanımlanmaktadır. Buna göre önceki dönemlerde Net Dış Varlıklar kalemi altında yer alan Net Döviz Rezervleri brüt olarak izlenmeye başlarken daha önceden Parasal Taban altında izlenen Bankacılık Kesiminin yabancı para Munzam Karşılık ve Serbest Tevdiatları yeni dönemde "Brüt Uluslararası Yükümlülükler" başlığı altında "Net Uluslararası Rezervler" büyüklüğünün bir parçası olarak izlenmeye başlayacaktır. Bunun bir sonucu olarak da Yakın İzleme Anlaşmasıyla M2Y para stokuna göre hesaplanan "Parasal Taban" büyüklüğü Merkez Bankasının yeni programında, Emisyon, Bankaların TL Munzam Karşılıkları, Bankacılık Kesiminin Serbest TL Tevdiatından oluşacaktır. Nitekim, yeni tanımlamaya göre izlenecek Merkez Bankası Bilançosu şöyledir;

Tablo : V.2. Stand-by Anlaşmasında İzlenecek Olan Analitik Bilanço

	12/1998	30.09.1999
I- PARA TABANI (a+b+c)	2.111.129,0	3.171.639,0
a- Emisyon	1.328.542,0	1.870.281,0
b- TL Zorunlu Karşılıklar	694.261,0	1.183.157,0
c- Serbest Tevdiat	88.325,0	118.201,0
I = II + III		
II- NET DIŞ VARLIKLAR (A+B+C)	1.486.185,0	4.572.174,0
A- Net Uluslararası Rezervler (1+2+3)	4.445.862,0	8.240.505,0
1- Brüt Döviz Rezervleri	6.343.358,0	11.000.882,0
2-Brüt Uluslararası Yükümlülükler	-1.897.496,0	-2.760.377,0
a- Bankaların Döviz Mevduatı	-1.375.261,0	-2.204.693,0
b- IMF	-121.305,0	-65.461,0
c- Diğer Yükümlülükler	-400.939	-490.223,0
3- Vadeli İşlemler (Net)	0,0	0,0
B- Orta Vadeli Dış Krediler (net)	391,647,0	594.661,0
C- Diğer	-3.351.324,0	-4.262.992,0
III- NET İÇ VARLIKLAR	624.944,0	-1.400.535,0
A. Kamu Sekt. Açılan Nakit Krediler (Net)	-114.545,0	-494.730
a- Kamuya Açılan Nakit Krediler	768.807,0	576.389,0
b- Kamunun TL Mevduatı	-212.932,0	-163.850,0
c- Döviz Olarak Takip Olunan Mevduat	-670.420,0	-907.269,0
B- Fon Hesapları	-16.546	-37.552,0
C- Banka Dışı Kesimin Mevduatı	-18.017,0	-12.558,0
D- Bankalara Açılan Nakit Krediler	7.544,0	7.680,0
E- Açık Piyasa İşlemleri	1.830.591,0	905.250,0
F- Diğer Kalemler	-683.690,0	-910.138,0
G- Değerleme Hesabı	-380.393,0	-858.487,0
H- IMF Acil Yardım Takip Hesabı (Hazine)	0,0	0,0

Yeni dönemde performans kriteri olarak alınan ve Değerleme Hesabındaki değişimin etkisi arındırılarak izlenecek olan Net İç Varlıklar büyüklüğü üzerine getirilen sınırlamalar 2000 yılı için tablo V.3'de verilmiştir.

Tablo: V.3. Net İç Varlıklar Hesabı Üzerine Getirilen Sınırlar

	Hedeflenen
31 Aralık 1999	-1 200 trilyon TL
31 Mart 2000	-1 200 trilyon TL.
30 Haziran 2000	- 1 200 trilyon TL
30 Eylül 2000	- 1 200 trilyon TL
31 Aralık 2000	- 1 200 trilyon TL

Merkez Bankası Bilançosunun diğer önemli bir değişkeni olan Net Uluslararası Rezervler 2000 yılının ilk altı aylık döneminde performans kriteri olarak daha sonra da gösterge niteliğinde izlenecektir. Buna ait alt sınırlar tablo V.4'de verilmektedir.

Tablo: V.4. Net Uluslararası Rezervler Taban Değerleri

	Hedeflenen
31 Aralık 1999	12 000 milyon USD
31 Mart 2000	12 000 milyon USD
30 Haziran 2000	12 750 milyon USD
30 Eylül 2000	12 750 milyon USD
31 Aralık 2000	13 500 milyon USD

Yukarıda verilen hedef büyüklükler gözetilmek suretiyle Merkez Bankası, kendisine getirilecek ve kendisinden talep edilecek tüm dövizini satın almayı ve satmayı taahhüt etmektedir. Programda piyasanın fonlanması, bu şekilde gerçekleştirilirken

TL'nin sterilize edilmeyeceği de ilan edilmiştir. Bu çerçevede, döviz kurları üzerine getirilen kısıt nedeniyle Merkez Bankası, faiz oranlarını piyasada belirlendiği şekilde kabul edecektir. Faiz oranlarına ilişkin Merkez Bankasının tek inisiyatifi, Net İç Varlıklar hedef değerinin dönem içinde, Parasal Tabanın bir önceki dönem sonu değerinin +/- yüzde 5 bandında dalgalanmasına izin vermek suretiyle gelişecektir. Açık Piyasa İşlemleri açısından bakıldığında, Merkez Bankasının bu aracı kamu mevduat veya kredilerindeki değişimlerin Net İç Varlıklar hesabı üzerindeki etkilerini telafi etmeye yönelik olarak uygulanacağı görülmektedir. Bu şekilde APİ aracını bugünkünden farklı bir şekilde kullanmak zorunda kalacak olan Merkez Bankası, bankacılık kesiminin likidite yönetiminde sıkışmasını engellemek üzere TL mevduatlar üzerine uygulanan ve yüzde 8 olan munzam karşılık oranını 2 puan indirerek bankalara bu 2 puan karşılığında tutmaları gereken miktarı TCMB nezdinde disponibl değer olarak tutma kolaylığını sağlamıştır. Munzam karşılık ve disponibilitate tebliğlerinde bu şekilde yapılan düzenlemeler sonucunda bankalara ek bir likidite imkanı sağlanması öngörülmektedir.

3. Analitik Bilançodaki Gelişmeler

1998 yılı Ağustos ayından itibaren piyasaları sürekli fonlayan Merkez Bankası bu uygulamayı 1999 yılı boyunca da sürdürmüştür. Bununla birlikte, 1999 yılının ilk çeyreğinden itibaren Merkez Bankası rezervlerinde başlayan artış eğilimi ile Merkez Bankası fonlaması Temmuz ayında 1999 yılının en düşük seviyesi olan 705,2 trilyon TL'ye gerilemiş, Kasım ayı sonunda ise mali sistemin artan döviz talebinin karşılanabilmesi için gerekli olan TL'nin APİ ile verilmesi sonucunda 2,1 katrilyon TL'ye yükselmiştir. Merkez Bankası döviz rezervlerindeki artışla birlikte 1999 yılının Temmuz ve Eylül aylarında bankalararası TL piyasasında kotasyonlarda indirim giderek fonlama maliyetlerini düşürmüştür. Bu gelişmeler sonucunda 1998 yıl sonunda bankalararası TL piyasasında gecelik ortalama basit faizler yüzde 79 seviyesinde iken Temmuz ayında yüzde 70'e ve Kasım sonunda ise yüzde 66,6 düzeyine kadar gerilemiştir.

Tablo: V.5. Merkez Bankası Analitik Bilançosu (Trilyon TL)

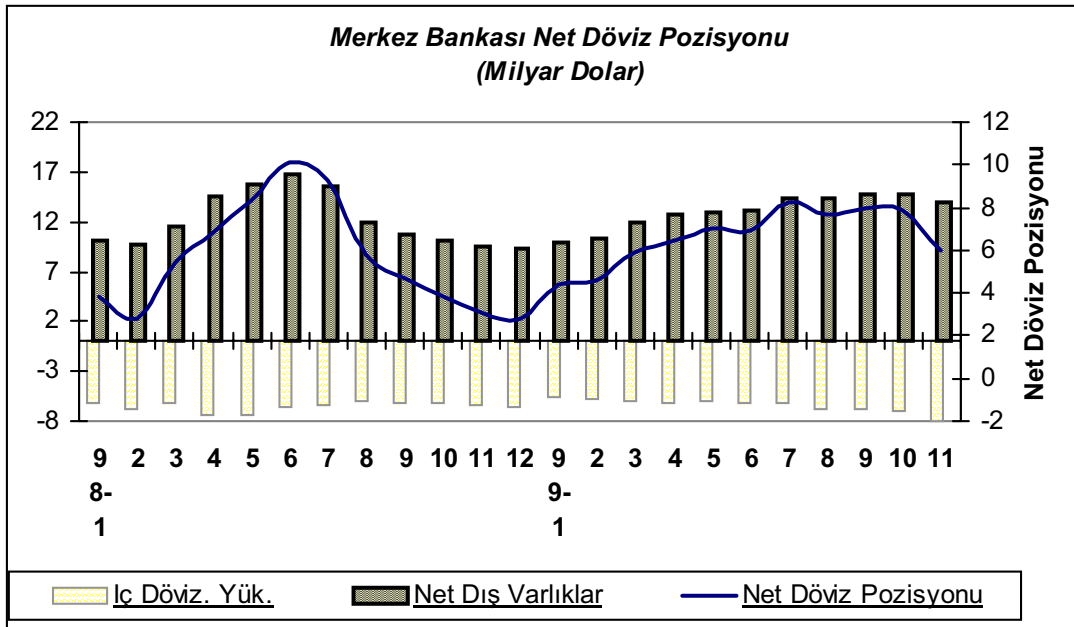
	1997		1998		1999	
	Aralık	Kasım	Aralık	Ekim	Kasım	
NDP+Net İç Varlıklar	649,0	773,8	527,2	2 671,7	1 659,2	
=MBP						
Net Döviz Pozisyonu(NDP)	282,8	934,8	863,4	3 788,8	3 066,7	
- Net Dış Varlıklar	1 791,1	2 871,3	2 907,0	7 080,8	7 179,5	
- İç Döviz Yükümlülükleri	1 508,3	1 936,5	2 043,6	3 292,0	4 112,8	
Net İç Varlıklar	366,3	-161,0	-336,2	-1 117,1	-1 407,5	
- Kamuya Açılan Krediler	699,0	413,7	355,1	-169,9	-359,7	
Hazine Kısa Vadeli Avansı	337,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
DİBS	613,5	855,9	828,2	597,2	644,0	
Değerleme Hesabı	- 190,1	-390,6	-416,8	-950,9	-1 181,6	
- Diğer	- 340,4	-582,3	-698,8	-954,9	-1 055,4	
REZERV PARA	1 186,4	2 028,6	2 145,7	3 358,4	3 393,9	
Emisyon	758,9	1 257,7	1 328,5	1 994,3	1 893,2	
Bankalar Zorunlu Karşılıkları	336,4	655,9	694,3	1 251,9	1 341,1	
Bankalar Serbest Mevduat	34,4	81,5	88,3	76,2	117,7	
PARASAL TABAN	463,9	483,2	315,1	2 279,2	1 246,4	
Açık Piy. İşlemlerinden	- 720,3	-1 545,4	-1 830,6	-1 079,2	-2 147,5	
Borçlar						
MERKEZ BANKASI PARASI	649,0	773,8	527,2	2 671,7	1 659,2	
Kamu Mevduatı	181,9	290,6	212,1	392,5	412,8	
NET İÇ VARLIKLAR⁽¹⁾	141,9	432,9	579,4	-1 428,7	-1 158,2	

(1)IMF ile yapılan izleme anlaşmasındaki yeni net iç varlıklar tanımından hareketle hesaplanmıştır. Mevcut tanımdan kamu kesiminin tüm TL ve Döviz cinsinden alacak ve borçların netleştirilmesi bakımından farklılık taşımaktadır.

Merkez Bankası bilançosunun TL pasiflerinden Emisyon ve Rezerv Para 1999 yılı boyunca ılımlı bir artış göstermiştir. Nitekim Kasım ay sonu itibariyle sözkonusu büyüklüklerin yıllık yüzde değişimi sırasıyla yüzde 50,5 ve yüzde 67,3 olarak gerçekleşirken, aynı dönemde TEFE enflasyonu yüzde 56,3 olarak gerçekleşmiştir.

Merkez Bankası'nın 1997 yılı Temmuz ayında Hazine ile yapılan protokol çerçevesinde kamuya açılan kredilerin sınırlandırılması yoluyla Net İç Varlıkları kontrol altında tutma politikasının bir sonucu olarak sürekli gerileyen Net İç Varlıklar kalemi 1999 yılı boyunca da gerilemeye devam etmiştir. Nitekim sözkonusu büyüklük 1998 yıl sonunda -336,2 trilyon TL seviyesinde iken, 1999 yılı Kasım ayı sonunda aynı büyüklük -1407,5 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir.

1999 yılının genelinde Merkez Bankası Net Rezervlerinde gözlenen artış eğilimi Eylül ve Ekim aylarında da devam etmiştir. Ekim ayı sonunda 23,6 milyar Dolar seviyesine çıkan ve 1999 yılının en üst seviyesinde gerçekleşen Net Rezervler Kasım ayında 22,2 milyar Dolar seviyesine gerilemiştir. Bankaların brüt rezervleri ise 1999 yılının ilk üç çeyreğinde ciddi miktarda artış göstermemekle birlikte, 1999 yılı Eylül ayından itibaren hissedilir bir artış gözlenmeye başlanmıştır. Nitekim, 1998 yıl sonunda Bankaların brüt rezervleri 8,8 milyar Dolar düzeyinde iken, sözkonusu büyüklük 1999 yılı Eylül ayında 11,5 milyar Dolara, Kasım ayında ise 12,5 milyar Dolara yükselmiştir. Bu gelişmelere bağlı olarak toplam brüt uluslararası döviz rezervleri 1999 yılı Kasım ayı itibariyle 1998 yıl sonuna göre 6,5 milyar Dolar artarak 36,0 milyar Dolar seviyesine yükselmiştir. Merkez Bankası Net Rezervlerinde 1999 yılı boyunca gözlenen artışa bağlı olarak Merkez Bankasının ana kullanım kalemi olan Net Dış Varlıklar Kasım ayına kadar sürekli artış göstermiştir. Nitekim sözkonusu büyüklük 1998 yıl sonunda 9,3 milyar Dolar iken, 1999 yılının Ekim ayında 14,8 milyar Dolar, Kasım ayı sonunda ise 14,0 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir. Benzer bir gelişme Merkez Bankasının Net Döviz Pozisyonunda da yaşanmıştır. Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu 1998 yıl sonunda 2,8 milyar Dolar iken, 1999 yılı Temmuz ayında 8,2 milyar Dolar düzeyine kadar çıkmış, 1999 yılı Kasım ayında ise 6,0 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo: V.6. Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu (Milyon USD)⁽¹⁾

	1997		1998		1999	
	Aralık	Kasım	Aralık	Ekim	Kasım	
Net Döviz Pozisyonu(NDP)	1 690,4	3 103,5	2 760,9	7 937,7	5 981,0	
- Net Dış Varlıklar	9 050,5	9 532,6	9 295,9	14 834,5	14 002,3	
Net Rezervler	18 103,1	19 444,9	19 343,8	23 642,0	22 199,3	
KMDTH ve SDH(-)	11 325,4	12 507,9	12 770,5	11 370,4	10 844,9	
Diğer	2 272,8	2 595,5	2 722,6	2 562,9	2 647,9	
- İç Döv. Yük.	7 360,1	6 429,1	6 534,9	6 896,9	8 021,3	
Döv. Olarak T.Mev.	3 435,9	2 082,6	2 137,1	2 013,8	2 815,5	
Hazine Mevduatı	2 797,8	1 434,2	1 655,2	1 494,0	2 388,2	
Bankaların Döviz Mev.	3 924,2	4 346,5	4 397,9	4 883,1	5 205,8	

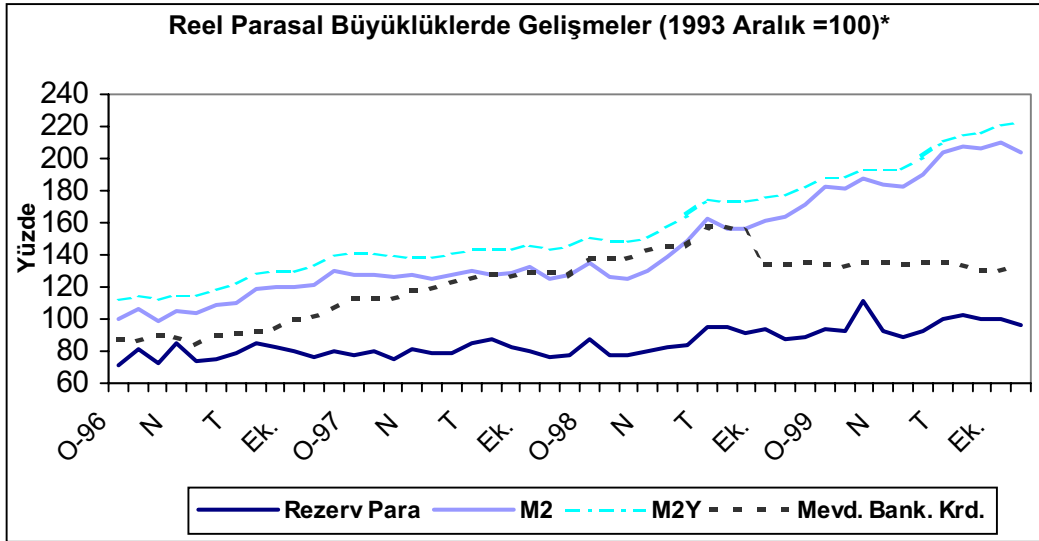
(1) Analitik Bilançodan türetilmiştir.

B. TEMEL PARASAL GÖSTERGELERDE GELİŞMELER

Para stoku rakamları 1999 yılı boyunca TEFE enflasyonunun üzerinde bir artış göstermiştir. Özellikle geniş para arzı tanımları olan M2 ve M2Y 1999 yılının genelinde mevduat faizlerinin yüksek seviyelerde bulunmasına bağlı olarak yüksek reel artış kaydetmiştir. 1999 yılı Kasım ayı itibarıyla dolaşımdaki para miktarı ile TL vadesiz mevduatların yıllık yüzde değişimleri sırasıyla yüzde 53,2 ve yüzde 75,5 oranında gerçekleşirken, TL vadeli mevduatlar ve yurtiçi yerleşiklere ait DTH'lar aynı dönemde sırasıyla yüzde 103,2 ve yüzde 100,1 oranında artış göstermiştir. Bu gelişmeler sonucunda M1, M2 ve M2Y para stoğu rakamlarının yıllık yüzde artışları ise sırasıyla yüzde 64,6, yüzde 95,0 ve yüzde 97,3 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemdeki TEFE enflasyon oranının yüzde 56,3 olduğu dikkate alındığında para arzlarının 1999 yılı Kasım ayı itibarıyla oniki aylık dönemde reel artış gösterdiği gözlenmektedir.

Tablo: V.7. Başlıca Parasal Büyüklükler (Trilyon TL)

	1997		1998		1999	
	Aralık	Kasım	Aralık	Ekim	Kasım	
Emisyon Hacmi	719.328	1.195.823	1.328.542	1.994.303	1.825.613	
Rezerv Para	1.142.167	1.952.964	2.145.691	3.358.325	3.368.224	
Para Arzı (M1)	1.378.604	2.181.673	2.284.174	3.890.943	3.592.082	
Para Arzı (M2)	5.264.529	10.162.443	10.856.763	19.615.763	19.811.597	
Para Arzı (M2Y)	10.128.836	18.417.784	19.425.576	34.673.711	36.329.310	
Mevduat Bankaları Yurtiçi Kred.	6.384.251	10.098.036	10.389.202	14.638.406	15.576.042	
Yurtiçi Net Kredi Hacmi	7.053.181	10.661.592	10.988.126	15.613.246	16.600.615	
Toplam Mevduat(Y.İç Yerleşik.)	10.013.536	17.905.722	18.940.181	33.571.252	35.793.993	
-TL Mevduat	5.149.229	9.650.381	10.371.368	18.513.304	19.276.280	
- Döviz Tevdiat Hesapları	4.864.307	8.255.341	8.568.813	15.057.948	16.517.713	

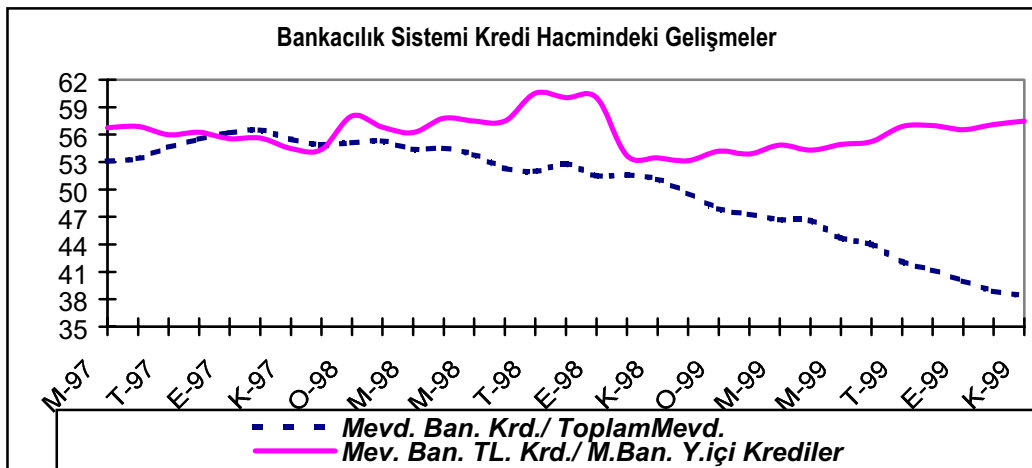

(*) Eylül 1998'de T.C. Ziraat Bankasının 1,9 katrilyonluk tarımsal kredilerinin diğer aktifler hesabına aktarılması dikkate alınmamıştır.

1998 yılı Ağustos ayında yaşanan Rusya krizi ile birlikte ekonomideki daralma sürecinin bir sonucu olarak 1999 yılı boyunca sürekli gerileyen mevduat bankalarının yurtiçine açtığı kredi hacmi 1999 yılı Ekim ve Kasım aylarında artma eğilimine girmiştir. Kasım ayında Mevduat Bankalarının yurtiçine açmış olduğu kredi stoğundaki artış yüzde 6,4 olurken, sözkonusu büyüklüğün Kasım ayı itibariyle 12 aylık yüzde artışı yüzde 54,2 olmuştur. Mevduat Bankaları kredilerinin dağılımına bakıldığında yurtiçine açılan TL kredilerin ağırlığının son aylarda arttığı gözlenmektedir. 1998 yılı Kasım ayında mevduat bankalarının yurtiçine açtığı TL kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 47,2 iken, 1999 yılının Kasım ayında sözkonusu oran yüzde 49,8'e yükselmiştir. Nitekim Kasım ayı itibariyle Mevduat Bankalarının yurtiçine açtığı TL kredilerin 12 aylık yüzde değişimi yüzde 65,8 iken, yurtiçine açılan yabancı para kredilerin 12 aylık artış oranı yüzde 41,0 olmuştur.

Kasım ayında kredilerin artış hızında hissedilir bir yükselme olmakla birlikte, 1998 yılı sonunda yüzde 49,6 olan Mevduat Bankası kredilerinin toplam mevduata (TL+DTH) oranı, 1999 yılı Kasım ayı itibariyle yüzde 38,4'e gerilemiştir.

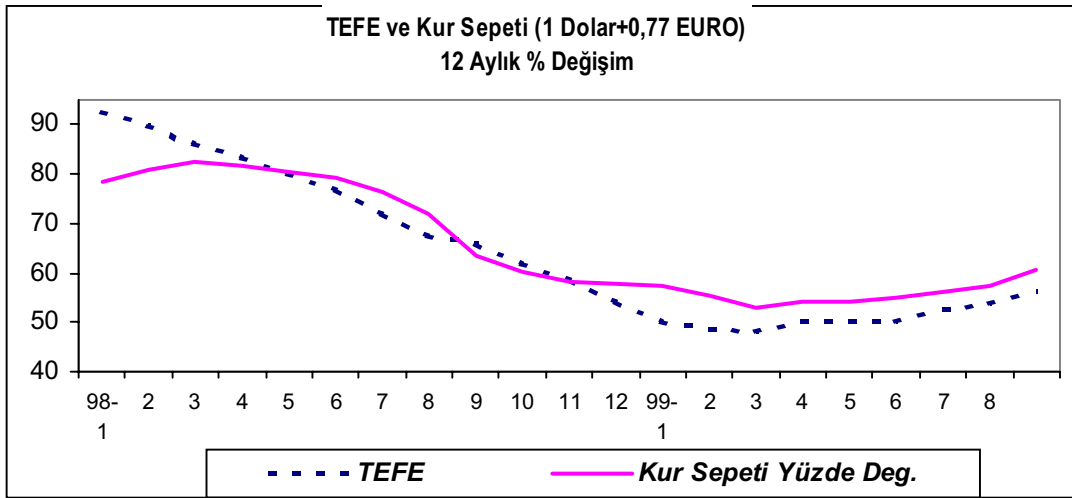
Kasım ayında yurtiçi yerleşiklere ait DTH'ların TL mevduatlara göre daha yüksek oranda artış göstermesine bağlı olarak TL mevduatların toplam mevduatlar içindeki payı daha önceki aylarda yaşanan artışların aksine gerileme göstermiştir. 1998 yıl sonunda TL mevduatların toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 53,4 iken Kasım ayında ve yüzde 52,8'e gerilemiştir.

C. DÖVİZ KURLARINDA GELİŞMELER

Merkez Bankası 1996 ile 1999 yılları arasında kur politikasını "kontrollü biçimde yönetilen (managed float)" kur sistemine dayandırmak suretiyle TL'nin aşırı değerlenmesini engellemeye ve böylece spekülasyon marjlarının ortaya çıkmamasını sağlamaya çalışmıştır. Bu çerçevede Merkez Bankası sözkonusu dönem içerisinde kur sepetinin artış oranını beklenen enflasyona göre ayarlamaya çalışmıştır.

1 Dolar + 0,77 EURO'dan oluşan kur sepetinin oniki aylık yüzde artışlarının 1999 yılı başından itibaren TEFE'nin oniki aylık değişiminin üzerinde kaldığı gözlenmektedir. Nitekim Kasım ayı itibariyle 1 Dolar+0,77 EURO'dan oluşan kur sepetinin 12 aylık yüzde değişimi yüzde 60,6 iken TEFE'nin 12 aylık yüzde artışı yüzde 56,3 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo: V.8. Döviz Kurlarındaki Gelişmeler

	Dolar Kuru	Mark Kuru	EURO Kuru	Kur Sepeti (1s+0,77 EU.)	USD/DM Paritesi	EURO / USD Paritesi
1997 Sonu	204.750	114.240	220.832	374.790	1,7922	1,0785
Kasım 1998	301.210	176.800	345.990	567.622	1,7036	1,1486
1998 Sonu	312.720	187.340	358.171	588.512	1,6692	1,1453
Ekim 1999	477.319	257.570	503.762	865.215	1,8531	1,0553
Kasım 1999	512.738	264.990	518.275	911.810	1,9349	1,0107
(%) Değişim						
1998 /1997	52,7	64,0	62,2	57,0	-6,8	6,2
1999 Kas./98 Kas.	70,2	49,9	49,8	60,6	13,6	-12,0
1999 Kas. /98 Ar.	64,0	41,4	44,7	54,9	15,9	-11,8
1999 Kas. /99 Eki.	7,4	2,9	2,9	5,4	4,4	-4,2

9 Aralık 1999 tarihinde açıklanan Para Programının uygulamaya konulması ile birlikte "kontrollü biçimde yönetilen" döviz kuru politikasından ilk 18 ay için "enflasyon hedefine yönelik kur ayarlaması" politikasına daha sonra da "belli bant içinde dalgalanmaya bırakılan kur" uygulamasına geçileceği ilan edilmiştir. Buna göre Merkez Bankası, kurdan kaynaklanan belirsizlikleri ortadan kaldırmayı ve kur politikasını kullanarak enflasyonist beklentileri kırmayı hedeflemektedir. Bu amaca yönelik olarak enflasyonu düşürme programının ilk 18 ayı boyunca, gelecek 12 ayın TL değerlerini (1 USD + 0,77 Euro) sepetine karşı ilan etmeyi taahhüt etmiştir. Nitekim, Banka 2000 yılı için döviz kurunu günlük bazda ilan etmiştir. Buna göre TL'nin döviz sepetine karşı kümülatif değer kaybının yıl sonu TEFE enflasyon oranı olan yüzde 20 ile sınırlandırılacağı açıklanmıştır. 2000 yılının ilk üç ayının ve ikinci üç ayının sonuna gelindiğinde de daha önceden ilan edilmiş 9 aylık kurlar sabit kalacak biçimde ek üç aylık dönemlerdeki döviz kurları da ilan edilecektir. Bu amaçla ilan edilen döviz kurlarının üç aylık yüzde değişim tablosu aşağıda verilmektedir.

Tablo: V.9. (1 USD+0,77 EURO'ya) Karşı belirlenecek**TL. Değerlerinin Yüzde Değişimleri**

	Üç Aylık Değişim	Kümülatif Değişim
31 Aralık 1999		
31 Mart 2000	6,433	6,433
30 Haziran 2000	5,187	11,954
30 Eylül 2000	3,951	16,377
31 Aralık 2000	3,030	19,904

D. FAİZ ORANLARI

1999 Ekim - Aralık döneminde Hazine'nin "Nakit Yönetimi ve Borçlanma Programı" çerçevesinde 2856,7 trilyon lirası anapara ve 2414 trilyon lirası da faiz ödemesi olmak üzere, toplam 5270,6 trilyon lira tutarında iç borç servisi bulunmaktadır. Buna karşılık, Hazine bu dönemde piyasalardan ihale yöntemi ile 4,5-5,5 katrilyon TL aralığında borçlanma yapmayı hedeflediğini ilan etmiştir.

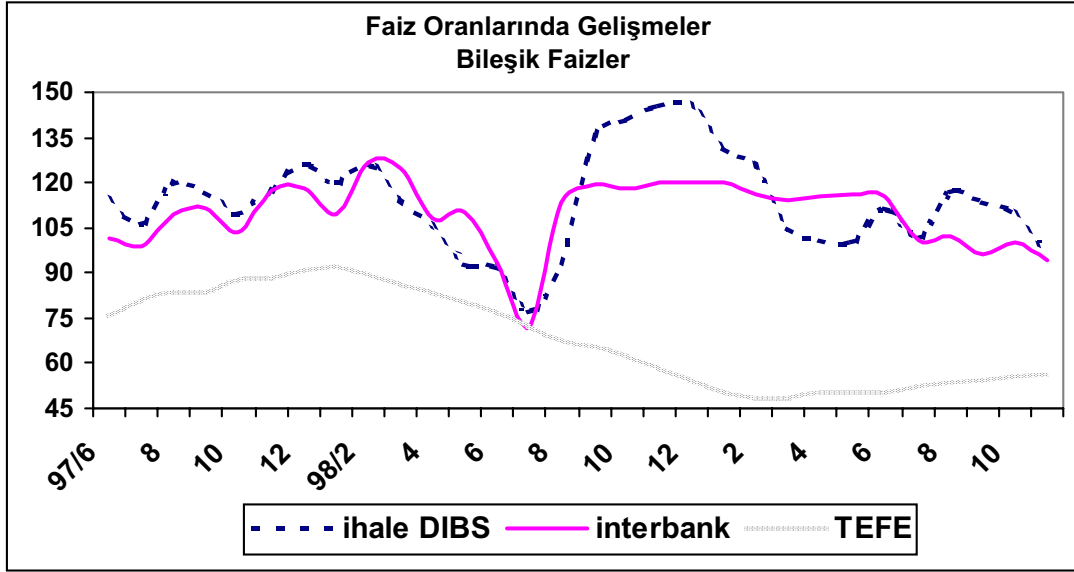
Tablo: V.10. Hazine'nin 1999 yılı İç Borç ve İtfa Programı

	İtfa			Borçlanma Hedefi	Gerçekleşme (Net)
	Anapara	Faiz	Toplam		
Ocak	1 165,8	761,9	1 927,8	1350-1900	1 673,3
Şubat	1 018,4	699,3	1 717,7	1400-1800	1 827,7
Mart	901,3	715,3	1 616,6	1200 -1700	1 617,1
Nisan	1 325,0	905,2	2 230,3	1450-2200	1 998,7
Mayıs	1 291,7	890,7	2 182,3	1400-1950	1 613,2
Haziran	1 528,5	980,7	2 509,2	1900 -2550	2 304,5
Temmuz	1 230,5	1 313,1	2 543,6	1720-2502	2 384,9
Ağustos	940,2	661,5	1 601,7	800 -1440	1 244,3
Eylül	1 530,6	548,6	2 079,2	1200-1750	1 605,0
Ekim	1 085,4	1 206,3	2 291,6	1650-2344	2 227,0
Kasım	1 561,4	1060,4	2 621,8	1350-2046	1 878,1
Aralık	209,9	147,3	357,2		
Toplam	13 788,7	9 890,3	23 679,0	15 420-22182	20 373

Ekim ayında Hazine toplam 2291,6 trilyon lira itfada bulunmuştur. Buna karşılık piyasalardan ihale yoluyla 1650-2344 trilyon lira aralığında borçlanacağını ilan eden Hazine, net borçlanma olarak, 2227 trilyon lira tutarında DİBS satışı gerçekleştirmiştir. Kasım ayında ise Hazine toplam 2621,8 trilyon lira itfada bulunurken, net borçlanma olarak, 1878,8 trilyon lira tutarında DİBS satışı gerçekleştirmiştir. Böylece, Hazine Ekim ve Kasım aylarında borçlanma hedefine ulaşmıştır. Hazine, Aralık ayında ihale yöntemi ile borçlanma yapmayacağını Halka Arz ve Tap yöntemi ile DİBS ihraç edeceğini ilan etmiştir.

1998 yılı Ağustos ayında yaşanan Rusya krizinin ardından hızla yükselen iç borçlanma faiz oranları 1999 yılının ilk aylarından itibaren gerilemeye başlamıştır. Bu gerileme eğilimi 1999 yılının son aylarında da devam etmiştir. Nitekim Eylül ve Ekim aylarında iç borçlanma ihalelerinde gerçekleşen DİBS ağırlıklı ortalama bileşik faiz oranları sırasıyla yüzde 113,2 ve yüzde 109,3 olarak gerçekleşmiştir. Ekonomide olumlu beklentilere paralel olarak, Kasım ayında iç borçlanma faiz oranlarında keskin bir düşüş yaşanmış ve sözkonusu faiz oranı bir önceki aya göre 12,9 puan gerileyerek yüzde 96,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Böylece iç borçlanma ihalelerinde yıllık bileşik ağırlıklı ortalama faiz oranları 1998 yılı Temmuz ayından sonra ilk kez yüzde 100 seviyesinin altına inmiştir. Bu gelişmeler sonucunda, 1998 yılının Ocak - Kasım

döneminde ortalama yüzde 109,8 olan DİBS ağırlıklı ortalama bileşik faiz oranı, 1999 yılının aynı döneminde yüzde 109,5 olmuştur.

Tablo V.11. Hazine Borçlanma İhaleleri

İhale Tarihi	Vade Gün	Trilyon TL		Faiz Oranı		Faiz Oranı	
		İhale Miktarı	Net İhale	Stopajsız Basit	Bileşik	Stopajlı Basit	Bileşik
Ocak 1998	224	586	418	96,6	120,0	103,5	130,2
Şubat	169	1 211	905	96,0	126,2	102,6	138,1
Mart	167	1 576	1 148	90,3	115,0	96,6	125,2
Nisan	258	1 171	773	91,4	105,2	97,8	113,6
Mayıs	313	1 317	796	85,9	92,6	93,4	99,5
Haziran	278	1 946	1 278	83,0	91,4	88,9	98,5
Temmuz	284	1 331	898	71,4	76,7	76,5	82,5
Ağustos	210	1 127	910	77,7	92,6	83,2	100,5
Eylül	180	1 630	1 040	106,9	135,8	114,5	147,8
Ekim	252	270	147	121,1	141,0	121,1	141,0
Kasım	221	1 443	833	119,3	145,2	119,3	145,2
Aralık	266	2 128	1 088	127,3	145,1	127,3	145,1
Toplam	233	15 735	10 233	97,0	115,5	102,0	122,5
Ocak 1999		382		2 848	1 673	111,2	131,9
Şubat		338		3 756	1 828	118,6	124,9
Mart		363		3 149	1 617	101,4	104,5
Nisan		355		3 210	1 999	90,1	100,9
Mayıs		385		2 851	1 613	93,4	100,1
Haziran		355		4 435	2 305	105,3	111,7
Temmuz		429		3 431	2 385	85,0	101,4
Ağustos		721		1 562	1 244	89,1	116,5
Eylül		688		1 846	1 605	85,7	113,2
Ekim		654		2 560	2 226	83,0	109,3
Kasım		690		1 841	1 878	73,4	96,4
Toplam		479		31 491	20 373	93,9	109,5

Hazine 1999 yılının ikinci yarısından itibaren iç borçlanma ihalelerinde uyguladığı yeni yöntemlerle borçlanma vade yapısını uzatmaya yönelmiştir. Hazine bu politikasında başarılı olmuş ve Ağustos ayında iç borçlanmanın ortalama vadesi 721

güne kadar yükselmiştir. Ekim ve Kasım aylarında ise ortalama iç borçlanma vadesi sırasıyla 654 ve 690 gün olmuştur. 1998 yılı Ocak-Aralık döneminde 233 gün olan iç borçlanma vade yapısı, 1999 yılının Ocak - Aralık döneminde 479 güne yükselmiştir.

İkincil piyasada 1998 yılı Aralık ayında yüzde 117,8 olan Devlet tahvili - Hazine bonusu ağırlıklı ortalama faiz oranları, 1999 yılı Ekim ayında yüzde 80,5'e, Kasım ayında ise yüzde 69,6 seviyesine gerilemiştir. Repo piyasasındaki faiz oranları ise 1998 yılı Aralık ayında yüzde 91,5 iken, 1999 yılı Kasım ayında yüzde 75,8'e gerilemiştir.

1999 yılının genelinde tasarruf mevduatı faiz oranları çok değişken bir yapı seğılememekle birlikte özellikle son aylarda ekonomide ortaya çıkan olumlu beklentilere bağlı olarak uzun vadeli tasarruf mevduatı faizlerinde bir gerileme gözlenmektedir. Nitekim 1998 yılı sonunda 3 ay vadeli tasarruf mevduatı faiz oranları, yüzde 75,6'dan, 1999 yılı Kasım ayında yüzde 72,0 düzeyine gerilerken, aynı dönemlerde 1 yıl vadeli tasarruf mevduatı faiz oranı yüzde 84,8'den yüzde 78,0 düzeyine gerilemiştir. 1999 yılı Kasım ayı itibarıyla TL vadeli mevduatlara uygulanan faiz oranlarında 1998 yıl sonuna göre bir gerileme yaşanmakla birlikte, döviz tevdiat hesaplarına uygulanan faiz oranlarında benzer bir gelişme gözlenmemektedir. Nitekim 1998 yıl sonunda ABD Doları cinsinden döviz tevdiat hesaplarının faiz oranları, 3 aylık mevduatta yüzde 8,2, 1 yıl vadede ise yüzde 7,3 iken, 1999 yılı Kasım ayında 3 ay vadede yüzde 10,5 ve 1 yıl vadede ise yüzde 11,0 olarak gerçekleşmiştir.

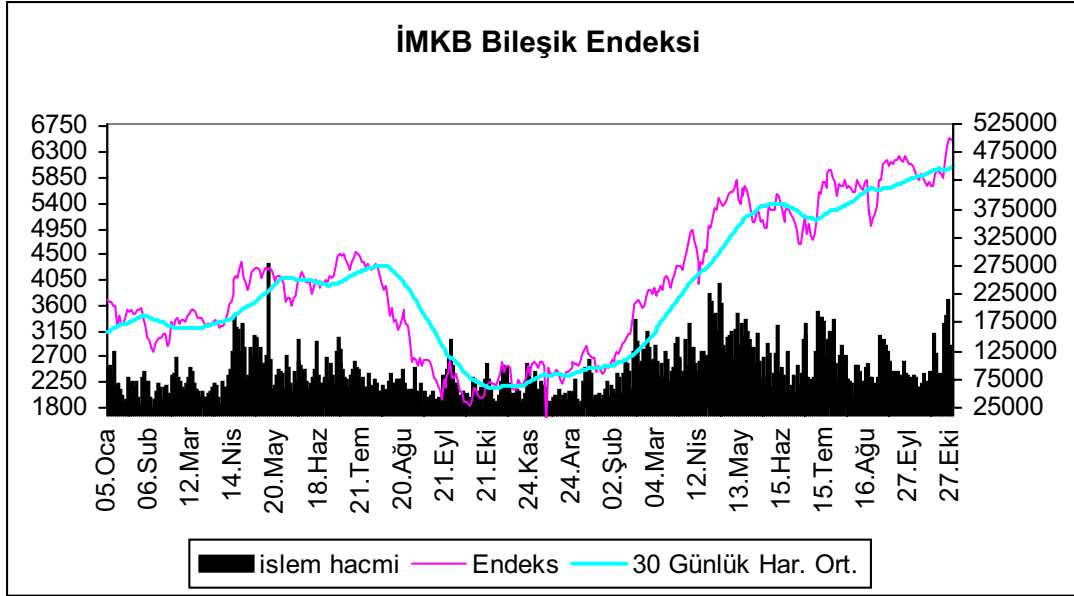
E. İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI (İMKB)

Hisse Senedi Piyasası:

1998 yılının ilk çeyreğinin ardından sürekli artış gösteren İMKB bileşik endeksi 1998 yılı Ağustos ayında yaşanan Rusya krizinin ardından hızlı bir gerileme sürecine girmiştir. Nitekim 1998 yılı Temmuz ayı sonunda 4322,0 puan seviyesinde bulunan bileşik endeks 1998 yılı sonunda 2598,0 puan seviyesine gerilemiştir.

1999 yılı Mart ayından itibaren Türkiye'den çıkan sermayenin geri dönmeye başlaması ile birlikte, İMKB'de de bir canlanma gözlenmeye başlamıştır. Nitekim 1999 yılının ilk çeyreğinde 4554,0, ikinci çeyreğinde 4950,0 ve üçüncü çeyreğinde 6071,1 puan seviyesine çıkan İMKB bileşik endeksi Kasım ayında ekonomideki beklentilerin hızla pozitif dönüşüne sonucunda 8459,0 puan gibi rekor bir düzeyde gerçekleşmiştir.

Dönem ortalaması olarak bakıldığında 1998 yıl sonunda 2473,0 puan seviyesinde gerçekleşen İMKB 100 bileşik endeksi, Ekim ayında 5997,0, Kasım ayında ise 7914,0 seviyesinde gerçekleşmiştir. 1998 yıl sonunda 2479,0 puan seviyesinde bulunan 30 günlük hareketli ortalama İMKB 100 bileşik endeksi Ekim ayında 6047,0, Kasım ayında ise 7467,0 olmuştur.

Tablo : V.12. İMKB’de Çeşitli Göstergeler

	İMKB 100 ENDEKS (DÖNEM ORTALAMASI)	İMKB 100 ENDEKS (30 GÜNLÜK HAR. ORTALAMA)	ULUSAL PAZAR İŞLEM HACMİ (TRİLYON TL)
Aralık 1998	2 473	2 479	1 052
Ocak 1999	2 617	2 538	922
Şubat	3 211	2 984	2 012
Mart	4 075	3 913	2 161
Nisan	4 850	4 620	2 824
Mayıs	5 452	5 341	2 819
Haziran	5 168	5 195	2 080
Temmuz	5 496	5 363	2 867
Ağustos	5 632	5 650	1 031
Eylül	5 984	5 860	2 089
Ekim	5 997	6 047	2 017
Kasım	7 914	7 467	5 614

(1) Dönem ortalaması aylık ve haftalık basit aritmetik ortalamadır. Diğer ortalama değeri 30 günlük hareketli ortalamadır. Veriler İMKB bültenlerinden türetilmiştir.

Tahvil ve Bono Piyasası:

1999 yılının son aylarında kamu menkul kıymetleri kesin alım satım piyasası işlem hacminde yüksek oranlı artışlar gözlenmektedir. Nitekim, son aylardaki artışa bağlı olarak 1998 yılı Kasım sonu itibariyle 1948,3 trilyon TL olan kamu menkul kıymetleri kesin alım satım piyasası işlem hacmi, 1999 yılının aynı döneminde yüzde 196,2 oranında artarak, 5 770,3 trilyon TL’ye yükselmiştir. Söz konusu piyasada işlem hacmi son aylarda yükselirken, faiz oranlarında ise bir gerileme gözlenmektedir. 1998 yılı sonunda söz konusu piyasada gerçekleşen ağırlıklı ortalama faizler yüzde 117 düzeyinde iken, Kasım ayında yüzde 69,6’ya kadar gerilemiştir.

Repo- ters repo piyasasında işlem hacmi 1999 yılı Kasım ayındaki yüksek artışa bağlı olarak 1998 yılı Kasım ayına göre yüzde 271,4 oranında artış göstermiş ve 1999 yılı Kasım ayında 31,2 katrilyon TL’ye yükselmiştir.

Tablo: V.13. İkincil Piyasa Göstergeleri

DÖNEMLER	KAMU MENKUL KIYMETL. PAZARI		REPO – TERS REPO PİYASASI	
	İŞLEM HACMİ (TRİLYON TL)	FAİZ ORANI (YÜZDE)	İŞLEM HACMİ (TRİLYON TL)	FAİZ ORANI (YÜZDE)
ARALIK 1998	2 487,7	117,0	8 420,6	92,6
OCAK	1 584,7	101,2	8 796,7	85,4
ŞUBAT	2 447,2	112,2	13 140,0	81,5
MART	2 365,0	98,3	15 848,0	82,5
NİSAN	2 041,0	92,7	18 158,0	85,3
MAYIS	2 271,0	93,8	20 699,0	88,1
HAZİRAN	2 726,1	105,4	22 839,2	82,7
TEMMUZ	3 406,3	93,5	22 657,4	72,0
AĞUSTOS	2 143,1	95,4	20 946,3	72,5
EYLÜL	4 146,5	91,3	22 542,8	71,2
EKİM	3 942,8	84,0	20 536,6	74,4
KASIM	5 770,3	69,6	31 239,3	75,8

(1) İşlem hacimleri aylık ve haftalık toplamı ifade etmektedir. Faiz oranları ise işlem hacimleri ile ağırlıklanılarak İMKB bültenlerinden hesaplanmıştır.

Altın Borsası

Altın borsası işlem hacmi, 1998 yıl sonunda 120,1 trilyon TL iken 1999 yılı Kasım ayında 97,0 trilyon TL seviyesine gerilemiştir.

1999 yılı boyunca Merkez Bankalarının rezervlerinde bulunan altınları satmalarına yönelik operasyonları sonucunda uluslararası piyasalarda altın fiyatları dalgalı bir yapı sergilemiştir. Bu gelişmeye karşın 1998 yıl sonunda Londra piyasasında altının onsu 291,2 Dolar iken, 1999 yılı Kasım ayında 294,7 Dolara yükselmiştir.

F. İDARİ ve YASAL DÜZENLEMELER

- 15 Ekim 1999 tarihinde 99/13411 sayılı "Çiftçilerin 1999 Yılı Hasat Döneminde Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri ile Toprak Mahsulleri Ofisi'ne Sattıkları Ürün Bedellerinden Kalan Alacaklarının, T.C. Ziraat Bankasına ve Tarım Kredi Kooperatiflerine Olan Tarımsal Kredi Borçlarına Mahsubuna Dair Karar" yayımlanmıştır.
- 17 Ekim 1999 tarihinde 4456 sayılı " Türkiye Kalkınma Bankası (TKB) A.Ş.'nin Kuruluşu Hakkında Kanun yayımlanmıştır. Halka açık bir şirket olan TKB'nin Hazine dışındaki ortaklarının sermaye artırımlarına iştirak etmemeleri ve nominal sermaye tam ve nakden ödenmeden sermaye artırımına gidilmemesi nedeniyle Banka ciddi sermaye yetersizliği sorunları ile karşı karşıyaydı. 4456 sayılı Kanunla, Banka'nın sermaye yapısının düzeltilebilmesi için, kayıtlı sermaye sistemine geçilmiş ve rüçhan hakkı kullanılmayan payların iptali suretiyle Banka sermayesinin tek tür hissedenden oluşmasına imkan sağlanmıştır.
- 21 Ekim 1999 tarihinde Sermaye Piyasası Kurulunun Seri:VI No:12 "Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ"i yayımlanmıştır. Bu tebliğ ile, Seri VI, No:11 "Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği"nin 32 nci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmiştir. Yeni düzenlemeye göre, ortaklıkta doğrudan veya dolaylı olarak yönetim kontrolünü sağlayacak oranda sermaye payına, oy hakkına veya aday gösterme imtiyazına sahip olan gerçek veya tüzel kişiler ortaklığa danışmanlık hizmeti veremeyecektir. Danışman şirket ile işletmecisi şirket sıfatı aynı kişide birleşmeyecektir.

- 5 Kasım 1999 tarihinde yayımlanan 99/13421 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı'nın 29/1/1999 tarihli ve 99/12369 sayılı Kararname ile 100.000.000.000.000 Türk Lirasına yükseltileen sermayesi 140.000.000.000.000 Türk Lirasına çıkarılmıştır.
- 26 Kasım 1999 tarihinde yayımlanan 99/13541 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 20 Ağustos 1999 tarihli 99/13233 sayılı Kararname eki Karar'da değişiklik yapılmıştır. Bu Karar ile tabii afet nedeniyle zarar gören çiftçi, esnaf ve sanatkar, serbest meslek mensubu ve sanayi ve ticaret erbabı ile menkul ve gayrimenkul malları zarar gören gerçek ve tüzel kişilerin kredi borçlarının ertelenmesi ve bu kişilere yeni kredi açılması hakkındaki Karar'ın 2 nci maddesine, 1 nci madde esasları dahilinde zarar gördüğü tespit edilen gerçek ve tüzel kişi üreticilere sadece tarımsal faaliyetleri ile ilgili olarak kredi açılacağı hususu ilave edilmiştir.

Aynı Karar'ın 8 nci maddesi değiştirilerek sadece ertelenen kredilerden doğacak gelir kayıpları kapsamda tutulmuş, yeni açılan krediler bu maddeden çıkarılmıştır.

Ayrıca, bu karar kapsamında ertelenen borçların vadelerinde tahsilinin sağlanamaması halinde, gerekli kanuni takip işlemlerinin T. C. Ziraat Bankası ve T. Emlak Bankası tarafından yürütüleceği hususu ilave edilmiştir. Bu çerçevede acz vesikasına bağlanan alacaklar görev zararı olarak Hazine'ce ödenecektir.

Bu Karar kapsamında açılacak yeni kredilerin vadelerinde tahsilinin sağlanamaması halinde gerekli kanuni takip işlemleri T. C. Ziraat Bankası tarafından yürütülecektir. Acz vesikasına bağlanan alacaklar için Geliştirme ve Destekleme Fonuna iade yapılmayacaktır.

- 10 Aralık 1999 tarihinde TCMB tarafından çıkartılan 99/1 sayılı "Mevduat Munzam Karşılıkları Hakkında 96/1 Sayılı Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ" ile TL mevduatta yüzde 8 olan munzam karşılık oranı yüzde 6'ya indirilmiştir.

- 10 Aralık 1999 tarihinde TCMB tarafından çıkartılan 99/2 sayılı "Umumi Disponibilite Hakkında 96/1 Sıra No.lu Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ" ile TL mevduatta daha önceden senet olarak tutulan asgari yüzde 4, kasada tutulan asgari yüzde 2 disponibiliteye ek olmak üzere TCMB nezdinde asgari yüzde 2 tevdiat olarak disponibil değer tutma hükmü getirilmiştir. Bu şekilde daha önce toplam yüzde 6 olan asgari disponibilite oranı bu tebliğle yüzde 8'e çıkartılmıştır.

- 18 Aralık 1999 tarihinde yayımlanan 4487 sayılı Kanun ile 2499 sayılı "Sermaye Piyasası Kanunu" ile 5590 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanunu"nda değişiklikler yapılmıştır. Buna göre, sermaye piyasası araçlarının bir Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından izlenmesi hükmü getirilirken halka açık anonim ortaklıkların temettü ve temettü avansı dağıtması hususunda yeni düzenlemeler getirilmiş, Sermaye Piyasası Kurulunun başkan ve üyelerinin seçimini yeni prensiplere bağlamış, Anayasa Mahkemesince yapılan iptal işlemi nedeniyle ortaya çıkan boşluğu giderici maddeler eklenmiş, türev piyasaların kurulmasına imkan veren tanımlar getirilmiş, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşlar Birliği kurulması zorunlu kılınmış, Yatırımcıları Koruma Fonu kurulmuş ve bütün aracı kurumların bu fona katılımı zorunlu kılınmış ve ürün ihtisas borsalarının kurularak mal üzerine vadeli işlem yapılması hususu tanımlanmıştır.

▪ 19 Aralık 1999 tarihinde yayımlanan 4491 sayılı "Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun" ile 23 Haziran 1999 tarihli 4389 sayılı "Bankalar Kanunu"nda değişiklik yapılmıştır. Buna göre,

- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun üyelerinin 31.03.2000 tarihine kadar atanarak 31.08.2000 tarihine kadar Kurumun faaliyete geçmesi,
- Kurul üyelerinin sahip olması gereken özellikler, bunların sahip oldukları payları ellerinden çıkarma süreleri ve görev almalarına ilişkin yasaklamalar,
- Kurumun bankaların durumlarına ilişkin uyarıları yapma, bunları TMSF'ne devretme, burada mali durumlarını düzeltmeye yönelik yapabilecekleri, bu bankaların satışı ya da devri gibi konulardaki yetkileri,
- Bankaların dolaylı kredilerinin yüzde 75 düzeyinden yedi yıl içinde yüzde 25'e indirilerek aynı zamanda bu hususta AB normlarına uyumun sağlanması,
- Özel Finans Kurumlarının işlemlerinin de bu Kanuna uygun hale getirilerek Kurul gözetiminde işlemeleri

hususları hükme bağlanmıştır.

▪ 21 Aralık 1999 tarihinde yayımlanan 99/13758 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2000 yılında, TCZB tarafından 1999 yıl sonu itibariyle yüzde 54-75 aralığındaki faiz oranlarından küçük ve orta boy tarımsal işletmelere kullandıracağı krediler ile T. Halk Bankasının esnaf ve sanatkarlara yüzde 45 faiz oranı ile kullandıracağı iskonto, yüzde 52 faiz oranı ile işletme, yüzde 40 faiz oranı ile genç ve kadın girişimcilere kullandıracağı kredilerden kaynaklanan gelir kayıplarının görev zararı olarak Hazine Müsteşarlığınca karşılanacağı karara bağlanmıştır.

▪ 21 Aralık 1999 tarihinde yayımlanan 99/13761 sayılı "Bankalarca Karşılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Karar"la 4491 sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"da tanımlanan nakdi ve gayrinakdi krediler ile diğer alacakların nitelikleri ve bunlara ilişkin ayrılacak karşılıklara ilişkin esas ve usuller belirlenmiştir.

▪ 22 Aralık 1999 tarihinde yayımlanan 99/13765 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 4389 sayılı Bankalar Kanununun 4491 sayılı Kanunla değişik 14. Maddesi uyarınca TMSF'na devredilen bankalar belirlenmiştir. Buna göre, Birleşik Yatırım Bankası AŞ'nin, mali bünyesinin taahhütlerini karşılayamayacak derecede zayıflamış olduğunun tespiti nedeniyle, bankacılık yapma izni kaldırılmış; Yurt Ticaret ve Kredi Bankası AŞ, Egebank AŞ, Sümerbank AŞ ile Eskişehir Bankası TAŞ ve Türkiye Tütüncüler Bankası Yaşarbank AŞ TMSF'na devredilmiştir.